

พุทธจริยธรรมกับแนวทางการแก้ปัญหา การอุ้มบุญในสังคมไทย*

Buddhist Ethics and Guidelines for Solving Problem of Surrogacy in Thai Society

พระมหานันทกรณ์ ปิยะภาณี, พระมหาพรชัย สิริวโร,
^{1*} พระมหาขวัญชัย กิตติเมธี และ เพ็ญพรรณ เพื่องฟูลอย
Phramaha Nantakorn Piyabhani, Phramaha Pornchai Sirivaro,
^{1*} Phramaha Khwanchai Kittimedhi and Penphan Fuangooloy

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongrajavidyalaya University, Thailand.

^{1*} Corresponding Author. E-mail: Kittimeteeg@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาการอุ้มบุญในสังคมไทย 2) เพื่อวิเคราะห์หลักพุทธจริยธรรมกับแนวทางการแก้ไขปัญหาการอุ้มบุญในสังคมไทย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ และสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ผลการวิจัยพบว่า ในสังคมไทยมีการแก้ปัญหามีบุตรยากสามารถทำได้ ด้วยการใช้เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ ทำให้เกิดปัญหาทางด้านต่างๆ คือ ปัญหาด้านศีลธรรมทางศาสนาว่าการอุ้มบุญแม้จะอ้างถึงการเกิดจากครรภ์ก็ตาม แต่เป็นการเกิดขึ้นที่ไม่ได้เป็นไปตามธรรมชาติ แต่เป็นไปตามเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ ปัญหาด้านจริยธรรมเรื่องทำลายศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นการแสวงหาประโยชน์ ปัญหาด้านกฎหมายเรื่องปัญหาด้านสิทธิในของเด็ก ความเป็นบิดามารดา

แนวทางการแก้ปัญหาคือการอุ้มบุญในสังคมไทยตามหลักพุทธจริยธรรม คือ การแก้ไขปัญหาด้านกฎหมายด้วยหลักมรรค เพื่อเป็นการพิจารณาข้อห้ามและข้ออนุญาตในการอุ้มบุญอย่างถูกต้อง แก้ปัญหาเรื่องสิทธิด้วยหลักเจตนาที่เป็นฉันทะและเมตตา แก้ปัญหาด้านแพทย์ด้วยการเข้าใจหลัก

* Received January 9, 2019; Revised January 9, 2019; Accepted April 20, 2019

พีชนิยาม หลักศีล และสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องด้วยหลักโยนิโสมนสิการก่อนการตัดสินใจทำการอุ้มบุญ และแก้ปัญหาจริยธรรมทางการแพทย์ด้วยหลักสัปปริสธรรม เพื่อเข้าใจหลักการและข้อกำหนดต่างๆ ให้เหมาะสมกับการอุ้มบุญ สุดท้ายคือด้านศีลธรรมอันดีตามหลักจริยธรรมทางพระพุทธศาสนา ด้วยหลักพรหมวิหาร 4 หลักทศ หลักสังคหวัตถุ 4 ให้เกิดธรรมะเจริญขึ้นเมื่อมีการอุ้มบุญ และพิจารณาไปถึงปัญหาการอุ้มบุญที่สาเหตุคือความอยากด้วยการไม่ควรทำการอุ้มบุญ แต่ควรดับทุกข์ภายในของผู้ต้องการอุ้มบุญ

คำสำคัญ: พุทธจริยธรรม; การอุ้มบุญ; สังคมไทย

Abstract

This research is to study: 1) the problem of surrogacy in Thai society, and 2) the Buddhist virtues to solve the problem of surrogacy in Thai society. This is a qualitative research done by studying academic documents and in-depth interview.

In the research, it was found that in Thai society the problem of infertility can be solved through the assisted reproductive technology. In this matter, an action has been giving rise to various problems, moral issues, for instance. In fact, if viewed from religious points of angle, the surrogacy is mainly concerned with the giving birth through woman's womb, yet such a birth is not naturally created; it is produced by the assisted reproductive technology, moral issue on defame of human being's dignity, exploitation, legal issues on children's rights, parenthood etc.

The guidelines to solve the problem of surrogacy based on the Buddhist virtues were put forward to be considered as follows: the legal problem can be solved through the Noble Paths when confronted with what is morally allowed and what is not morally allowed. In the problem of rights, it can be solved through the aspiration and loving kindness. In the medical problem, it can be solved through the right understanding of the law biology, the precept including providing the right critical understanding before taking the contract of surrogacy. The medical problem can also be solved by means of the qualities of being a good man. By virtue of these principles, many indicators and qualifications can be properly understood while making the contract of surrogacy. Finally, in the area of morality based on the Buddhist virtues, the mentioned problem can be alternatively solved through the four sublime states of mind, six directions and the four bases of social solidarity wherein the sense of goodness while undergoing surrogate motherhood can be increased. Under these ways of practice, one who needs to have a baby through this technique can come to have the real understanding of the surrogate problem caused by such a method and thereby gradually reducing one's desire to have a baby by not taking it through putting an end to the suffering instead.

Keywords: Buddhist Ethics; Surrogacy; Thai Society

บทนำ

การมีบุตรถูกอธิบายในแง่ของธรรมชาติของมนุษย์ที่ต้องการดำรงเผ่าพันธุ์เช่นเดียวกับสัตว์ที่มีสัญชาตญาณการดำรงเผ่าพันธุ์ และครอบครัวที่สมบูรณ์ต้องประกอบไปด้วย แม่ และลูก ดังเรื่องราวในวรรณคดีชาดกแล้วว่า มีเศรษฐีคนหนึ่งชื่อมหาสุวรรณ์ผู้มั่งคั่ง มีทรัพย์มาก มีสมบัติมาก แต่ไม่มีบุตร วันหนึ่งเขาไปยังท่าอาบน้ำ อาบเสร็จแล้ว ขณะเดินกลับมา เห็นต้นไม้เจ้าป่าต้นหนึ่งมีกิ่งสมบูรณ์ ในระหว่างทางคิดว่า ต้นไม้นี้จักมีเทวดาผู้มีศักดิ์ใหญ่สิงสถิตอยู่ จึงให้คนทำความสะอาดบริเวณใต้ต้นไม้นั้นแล้วให้ล้อมรั้วเกลี่ยทรายลง ยกธงชัยและธงแผ่นผ้าขึ้น ประดับต้นไม้เจ้าป่าแล้วตั้งความปรารถนาว่า หากข้าพเจ้าได้บุตรหรือธิดาจักทำสักการะใหญ่ถวายท่าน ต่อมาไม่นานภรรยาที่ตั้งครรภ์และคลอดบุตร (Prabuddhaghosa-sāṅgāya, 2013)

ปัจจุบันแนวคิดนี้ยังคงมีส่วนสำคัญในการสร้างครอบครัว และมีแนวทางที่ถูกพัฒนาขึ้นโดยอาศัยเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการเจริญพันธุ์ เทคโนโลยีเข้ามาช่วยการเจริญพันธุ์ให้คู่สมรสสามารถมีบุตรตามต้องการได้ แต่ก็มีคู่สมรสหลายคู่ที่ฝ่ายผู้หญิงไม่สามารถตั้งครรภ์ด้วยตนเองได้ จึงต้องอาศัยบุคคลที่สามคือหญิงอื่นมารับการตั้งครรภ์แทน (อัมบุญ) ในกรณีนั้นหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนเพื่อสินจ้าง และสละสิทธิความเป็นมารดา ทำให้เกิดผลกระทบของปัญหานี้ในปัจจุบันและอนาคตที่จะกลายเป็นปัญหาสำคัญยิ่งขึ้น โดยเฉพาะปัญหาเหล่านี้ๆ ในการอัมบุญ 3 ลักษณะด้วยกัน คือ

1. ปัญหาทางด้านกฎหมาย ปัญหาทางด้านกฎหมายนั้นพบว่า มีการนำเสนอประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ว่าด้วยครอบครัว ซึ่งแสดงให้เห็นความหมายของความเป็นพ่อและแม่ไว้ว่า “สภาพความเป็นบิดามารดากับบุตรนั้นเป็นเรื่องของข้อเท็จจริงตามธรรมชาติ เพราะเด็กจะเกิดมาโดยไม่บิดามารดาไม่ได้ การที่กฎหมายกำหนดข้อสันนิษฐานต่างๆ ก็เป็นเพียงการกำหนดพฤติกรรมการตามข้อเท็จจริงเท่านั้น แต่ความเป็นบุตรของบิดามารดาใด โดยข้อเท็จจริงก็คงมีอยู่ ไม่อาจเปลี่ยนแปลงได้” (Arcaravibulaya, C. and Chaidachsuriya, S., 1982)

ปัญหาดังกล่าวทำให้เห็นว่าความเป็นบิดามารดาและบุตรไม่ได้เกี่ยวกับการณที่ชายหญิงจดทะเบียนสมรสเท่านั้น แต่ยังรวมถึงชายหญิงที่อยู่ร่วมกันโดยไม่ได้จดทะเบียนแล้วมีบุตรร่วมกันก็ถือว่าเป็นบิดามารดาเช่นกัน โดยบุตรที่เกิดขึ้นในกรณีนอกสมรสนั้นเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของหญิงที่ตั้งครรภ์ เช่นเดียวกับในกรณีอัมบุญ แต่บิดาทางสังคมนั้นจะรับเด็กนั้นไว้ภายใต้การจดทะเบียนรับเป็นบุตร โดยเป็นการจดทะเบียนตามมาตรา 1558 ว่า “บิดาจะจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรชอบด้วย กฎหมายได้ก็ต่อเมื่อเด็กหรือมารดาเด็กไม่คัดค้านว่าผู้จดทะเบียนมิใช่บิดา ถ้ามีการคัดค้านเช่นนั้น การจดทะเบียนว่าเป็นบุตรต้องมีคำพิพากษาของศาล” (Arcaravibulaya and Chaidachsuriya, 1982)

ปัญหาทางกฎหมายในเรื่องการจดทะเบียนรับเป็นบิดาและมารดาของเด็ก ซึ่งมารดาผู้นั้นไม่ใช่มารดาทางชีววิทยาของเด็ก เกี่ยวข้องกับการทำสัญญา (contracts) เป็นการยอมนัดตั้งครรภ์แทนคนอื่นจากข้อสังเกตปัญหาทางด้านกฎหมายจะพบถึงปัญหาในเรื่องสิทธิความเป็นบิดามารดา และการพิจารณาถึง

สัญญานี้ว่าเป็นไปได้หรือไม่ โดยสังคมควรจะรับรู้และโต้แย้งถึงประเด็นเหล่านี้ให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนยิ่งขึ้น แต่อย่างไรก็ตามยังมีประเด็นเกี่ยวกับข้อกฎหมายว่าด้วยการอุ้มบุญ (legal aspects of surrogacy) ในการอุ้มบุญ มีกลุ่มคนที่กลัวว่าจะเป็นการค้าขายเด็ก (baby selling) ด้วยการให้เหตุผลว่า ถ้าเรายอมให้มีค้าขายเด็กโดยอาศัยวิธีการทำสัญญาอุ้มบุญได้ การขายเด็กให้เป็นทาสก็ไม่ใช่เรื่องแปลก เพราะว่าการกระทำเช่นนั้นมีความคล้ายกันในเรื่องของการซื้อขาย ฉะนั้น ปัญหาทางด้านกฎหมายจะต้องเข้ามาป้องกันและสร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นโดยพิจารณาในแง่สิทธิของเด็ก

2. ปัญหาทางด้านการแพทย์ การอุ้มบุญนั้นเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีเจริญพันธุ์ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากเหตุผลของการพัฒนาเทคโนโลยีนั้นเป็นไปเพื่อตอบสนองต่อความต้องการด้านการมีบุตร จึงทำให้เกิดการทบทวนแนวคิดทางด้านจริยธรรมทางการแพทย์ ในหลากหลายมิติ ดังกรณีที่มีการมองว่า “แพทย์ต้องไม่ประกอบวิชาชีพของตนด้วยอิทธิพลแรงจูงใจแห่งเจตนาที่จะหาผลกำไร” (Phra Brahmagunabhorn (P.A.Payutto), 2008) เพราะสาเหตุสำคัญที่ทำให้แพทย์ใช้ความรู้ไปในทางที่ทำให้เกิดปัญหานั้นล้วนเป็นไปตามโลกาภิวัตน์ที่ครอบงำโลก หรือปัญหาการโฆษณา และการใช้ข่าวสารเพื่อหาผลประโยชน์จากข้อมูลต่างๆ และปัญหาเรื่องเทคโนโลยีที่ซับซ้อน เพราะความก้าวหน้าทำให้มนุษย์สามารถประดิษฐ์อุปกรณ์เทคโนโลยีมาใช้มากมาย ทำให้เรามีเครื่องมือที่ก้าวหน้า แต่ประเด็นทางจริยธรรมที่แพทย์ควรใส่ใจคือการเผยแพร่ผลผลิตทางวิทยาศาสตร์ออกไปโดยที่สิ่งนั้นไม่สามารถให้ผลเต็มที่ตามที่ถูกโฆษณาต้องถือว่าเป็นความขาดจริยธรรมอย่างหนึ่ง (Promta,S., 2007)

อีกประเด็นคือการอนุญาตให้ฆ่าในกรณีการทำเด็กหลอดแก้ว กระบวนการนี้เป็นการผสมกันในห้องทดลองทำให้ตัวอ่อนเสียไปในระหว่างกระบวนการผสมเทียมนั้น ถือเป็นการทำลายตัวอ่อนจากการเจริญพันธุ์ตามธรรมชาติเทียบเท่ากับการฆ่าทารก แม้ประเด็นดังกล่าวจะถูกถกเถียงในแง่ทางศีลธรรม แต่ก็ถูกมองว่าเป็นเรื่องที่นักวิทยาศาสตร์ต้องใส่ใจ อีกทั้งยังมีเหตุผลที่ว่าควรสนับสนุนการวิจัยตัวอ่อนนี้หรือไม่ เพราะเท่ากับว่าเป็นการทำให้เกิดการซื้อขายตัวอ่อนได้ เมื่อพิจารณาจากการตั้งธนาคารเซลล์ต้นกำเนิดเพื่อป้องกันไม่ให้กลุ่มผลประโยชน์ทางธุรกิจผูกขาดการเข้าถึงสายธารเซลล์ต้นกำเนิด (Michael J. Sandel, 2015) ต่อแนวคิดดังกล่าวถือว่าเป็นการให้แพทย์นั้นได้ทบทวนกระบวนการดังกล่าวให้ละเอียดยิ่งขึ้น และมีท่าทีต่อความกังวลในแง่ของศีลธรรมให้มากขึ้น เช่นเดียวกับที่สังคมกำลังตั้งข้อพิจารณาต่อเงื่อนไขปัญหาเหล่านี้

3. ปัญหาทางด้านจริยธรรม การอุ้มบุญนั้นได้นำไปสู่ปัญหาทางด้านจริยธรรมโดยพิจารณาผ่านมุมมองทางด้านพระพุทธศาสนา ซึ่งปรากฏในหลายมิติด้วยกัน กล่าวคือ ลูกที่เกิดมาอาจเกิดความสับสนว่าใครเป็นแม่ที่แท้จริงของตน คนที่อุ้มท้องหรือว่าคนที่เลี้ยงดูตนตั้งแต่เล็ก จริยอยู่ในทางกฎหมายโดยเฉพาะกฎหมายไทย มีคำตอบชัดเจนว่าเด็กเกิดจากใครก็เป็นลูกของคนนั้น แต่ในแง่ความรู้สึกของเด็กกฎหมายจะช่วยเหลืออะไรได้บ้าง ในกรณีที่เด็กเกิดจากกรรมวิธีเด็กหลอดแก้ว โดยถูกนำไปฝากไว้ในโพรงมดลูกของผู้อุ้มบุญ เด็กจะไม่ยีนหรือพันธุกรรมจากผู้อุ้มบุญ (ซึ่งเป็นแม่ตามกฎหมาย) แต่มียีนที่ได้รับจากผู้รับเลี้ยงตน (ซึ่งเป็นเจ้าของไข่) ในทางพุทธศาสนาถือว่าฝ่ายหลังคือแม่ที่แท้จริงเพราะเป็นเจ้าของไข่ เพราะพิจารณา

จากการเป็นเจ้าของพืชกะหรือพืชพันธุ์ ตามคำอธิบายในอรรถกถา พระวินัยปิฎก ว่า พวกสหยาได้ตั้งชื่อให้แก่มารดาบิดาของพืชกะหรือพืชพันธุ์ (Thai Tipitakas and Atthakatha 1/18/32) แต่ถ้าเด็กเกิดจากการฉีดยาสั่งเข้าทางช่องคลอดของผู้อุ้มบุญ ก็หมายความว่า เด็กมีถิ่นของผู้อุ้มบุญด้วย ผู้อุ้มบุญจึงเป็นแม่ที่แท้จริงตามหลักกฎหมายและพุทธศาสนา แต่ถ้าเด็กถูกคาดหวังให้ถือว่าผู้เลี้ยงดูตนนั้นเป็นแม่ เด็กย่อมเกิดความสับสนในที่สุดว่าควรจะรักหรือผูกพันกับ “แม่”

ปัญหาที่เป็นผลพวงอีกประการหนึ่งเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีเจริญพันธุ์ แพทย์จะนำตัวอ่อนไปทำลาย เพราะเจ้าของชีวิตตัวอ่อนก็คือตัวอ่อนเอง สิ่งที่ต้องตระหนัก โดยเฉพาะในหมู่ชาวพุทธก็คือตัวอ่อนไม่ใช่แค่ชีวิตธรรมดาๆ อย่างเซลล์ทั่วไปในร่างกายหรือเซลล์ต้นไม้ หากเป็นชีวิตมนุษย์ ทั้งนี้เพราะพุทธศาสนาถือว่าชีวิตมนุษย์เริ่มขึ้นตั้งแต่เป็นจิตแรกในท้องมารดา หรือพูดอีกนัยหนึ่งตั้งแต่เป็น “กลรูป” (Thai Tripitakas 15/235/337) เพราะเป็นขั้นที่จิตแรกหรือปฐมจิตเกิดขึ้นร่วมกับรูปชั้นอภิสภา คือ เวทนา สัญญา และสังขาร กลรูปนั้นท่านว่าเป็นหยาดน้ำใส ที่เล็กเหลือเกิน ดังนั้นตัวอ่อนจึงน่าจะเลยจากขั้นที่เป็นกลรูปไปแล้ว การทำลายตัวอ่อนโดยเจตนาจึงเท่ากับเป็นการทำลายชีวิตมนุษย์ จัดว่าเป็นปาณาติบาต โดยสมบูรณ์ (Phra Brahmamagunabhorn (P.A.Payutto), 2015) ทางแก้จึงอยู่ที่การหามาตรการควบคุมไม่ให้ก่อผลเสียทางจริยธรรมเกินขอบเขต ขอบเขตนั้นอยู่ที่ไหน และมาตรการใดที่จะควบคุมให้อยู่ในขอบเขตได้ เป็นเรื่องที่ต้องร่วมกันหาคำตอบ บทความเรื่อง “พุทธจริยธรรมกับแนวทางแก้ปัญหาการอุ้มบุญในสังคมไทย” จึงพยายามหาคำตอบที่จะช่วยคลายปมความขัดแย้งของคนสองกลุ่มที่สนับสนุนและคัดค้านแนวทางการอุ้มบุญต่อปัญหาที่ว่า การอุ้มบุญในทางกฎหมาย การแพทย์ และจริยธรรมนั้นมีประเด็นปัญหาใดบ้าง และมีแนวทางการแก้ปัญหาการอุ้มบุญในสังคมไทยตามหลักพุทธจริยธรรมควรเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการอุ้มบุญในสังคมไทย
2. เพื่อวิเคราะห์หลักพุทธจริยธรรมกับแนวทางการแก้ไขปัญหาการอุ้มบุญในสังคมไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ที่มุ่งเน้นการศึกษาวิจัยจากเอกสารและความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องในปัญหาการวิจัย มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary sources) จากพระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา อนุฎีกาและปกรณ์วิเสส และข้อมูลชั้นทุติยภูมิ (Secondary sources) ได้แก่ หนังสือ ตำราวิชาการ งานนิพนธ์ของนักวิชาการร่วมสมัย และเอกสารงานวิจัย บทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยทั้ง

ภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการอุ้มบุญในสังคมไทยด้านกฎหมาย การแพทย์และศาสนา หลักพุทธจริยธรรมในพุทธศาสนาเถรวาท

2. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) พระสงฆ์ นักวิชาการทางด้านศาสนา และนายแพทย์ นักกฎหมาย ในประเด็นเกี่ยวกับปัญหาการอุ้มบุญในสังคมไทยด้านกฎหมาย การแพทย์และศาสนา หลักพุทธจริยธรรมในพุทธศาสนาเถรวาท

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยนี้ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลจากคัมภีร์พระไตรปิฎก คัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาและเอกสารทางวิชาการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในประเด็นด้านกฎหมาย การแพทย์และศาสนา หลักพุทธจริยธรรมในพุทธศาสนาเถรวาท โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 แบบบันทึกเอกสาร ที่พัฒนาจากเอกสาร รายงานที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้บันทึกรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและรายงานการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการอุ้มบุญในสังคมไทยด้านกฎหมาย การแพทย์และศาสนา หลักพุทธจริยธรรมในพุทธศาสนาเถรวาท

3.2 แบบสัมภาษณ์ ที่พัฒนาขึ้นจากเอกสาร รายงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อรวบรวมข้อมูลปัญหาการอุ้มบุญในสังคมไทยด้านกฎหมาย การแพทย์และศาสนา หลักพุทธจริยธรรมในพุทธศาสนาเถรวาท

3.3 เครื่องมือการวิจัย แบบสัมภาษณ์สร้างตามวัตถุประสงค์และผ่านกระบวนการตรวจสอบคุณภาพ (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญของสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเรียบร้อยแล้วจึงนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงต่อไป

4. การตรวจสอบข้อมูล การตรวจสอบข้อมูลนี้ได้ทำไปพร้อมกับการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย โดยมีการตรวจสอบทันทีว่า ข้อมูลที่เก็บด้วยการบันทึก และสัมภาษณ์ มีความสอดคล้องกับข้อเท็จจริงมากน้อยเพียงใดหรือไม่ อย่างไร

5. การวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อผู้วิจัยได้จัดเก็บรวบรวมและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลในแต่ละประเด็นอย่างครบถ้วนสมบูรณ์แล้วก็จะนำข้อมูลมาจัดระบบเป็นหมวดหมู่ เรียงลำดับตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ต่อจากนั้นจึงดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณนาวิเคราะห์ โดยได้จัดระบบหมวดหมู่ของการวิเคราะห์เรียงตามลำดับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “พุทธจริยธรรมกับแนวทางการแก้ปัญหการอุ้มบุญในสังคมไทย” สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับดังนี้

1. ปัญหาการอุ้มบุญในสังคมไทย การอุ้มบุญ (Surrogacy) คือ สถานการณ์ที่คู่สามีภรรยาไม่สามารถตั้งครรภ์ได้ เนื่องจากภรรยาไม่มีมดลูกมาแต่กำเนิด ถูกผ่าตัดเอามดลูกออก มดลูกมีพยาธิ หรือมี

โรคประจำตัวรุนแรง แต่มีต้องการบุตรเป็นของตนเอง จึงอาศัยวิทยาการทางการแพทย์ด้วยการเอาไข่และอสุจิมาปฏิสนธินอกร่างกาย แล้วนำตัวอ่อนที่ได้ย้ายกลับไปไว้ในมดลูกของสตรีอื่นเพื่อให้เกิดการตั้งครรภ์แทน (Kunathikom, 2002) ในสังคมไทยได้ปรากฏมีการใช้เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์เพื่อเป็นการช่วยสำหรับผู้มีบุตรยาก แต่ต่อมาได้นำมาใช้กับการอุ้มบุญ โดยการนำเชื้อสรีของฝ่ายชายผู้ต้องการมีบุตรมาฉีดเข้าไปในโพรงมดลูกของหญิงผู้รับตั้งครรภ์แทน ทำให้เกิดการตั้งครรภ์ขึ้น และมีข้อสัญญาที่แต่ละฝ่ายจะตกลงกันก่อนที่จะมีการรับอุ้มบุญ จนกลายเป็นปัญหา 3 ด้านด้วยกันคือ

1.1 ปัญหาทางกฎหมาย ปัญหาของกฎหมายคือเรื่องสิทธิ คือการอ้างถึงการเป็นบิดามารดาและสิทธิในการดูแลเด็ก หรือในกรณีนี้สิทธิความเป็นบิดามารดาทางกฎหมายรวมไปถึงการอยู่ร่วมกันโดยไม่ได้จดทะเบียน หากมีบุตรด้วยกันก็ถือว่าเป็นบิดามารดาเช่นกัน (Arcaravibulaya, and Chaidachsuriya, 1982) ส่วนสัญญาคือ การที่บุคคลสองฝ่ายแสดงเจตนาร่วมกันทำนิติกรรม มีความประสงค์ตรงกัน และร่วมใจกันในอันที่จะก่อให้เกิดนิติสัมพันธ์กันอย่างไรอย่างหนึ่งเกิดขึ้น (Pramoch, 1984) ส่วนอีกอย่างสัญญา คือ นิติกรรม เป็นการแสดงเจตนาของบุคคลตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไปนั้น แต่ละฝ่ายอาจเป็นบุคคลเดียวหรือหลายคนรวมเป็นฝ่ายเดียวกันก็ได้ (Sanongschat, (2004) โดยประเด็นปัญหาทางด้านสัญญาการรับอุ้มบุญ ฝ่ายที่เห็นว่าสัญญาการรับอุ้มบุญมีวัตถุประสงค์ที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน เพราะเท่ากับว่าเป็นการสนับสนุนให้เกิดการซื้อขายเด็ก โดยเช่ามดลูกและเนื้อตัวร่างกายของหญิงผู้รับตั้งครรภ์แทน อีกทั้งทำให้ศักดิ์ศรีความเป็นแม่ลดลงเหลือแค่ความเป็นโรงงานผลิตมนุษย์ ซึ่งยังคงเป็นปัญหาทั้งด้านกฎหมาย ด้านจริยธรรม ด้านสังคม จึงไม่สามารถบังคับใช้สัญญารับตั้งครรภ์แทนได้ สัญญากลายเป็นโมฆะ (Mahakul, 1994) และฝ่ายที่เห็นว่าสัญญาการรับอุ้มบุญนั้นมิขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน เพราะไม่ถือเป็นสัญญาซื้อขายแลกเปลี่ยนเด็กโดยแท้ เพราะผู้ขอให้ตั้งครรภ์แทนมีส่วนได้ส่วนเสียกับเด็กที่เกิดจากการตั้งครรภ์แทน และสัญญารับตั้งครรภ์แทนเป็นสัญญาที่ไม่มีวัตถุประสงค์ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน เพราะวัตถุประสงค์ของสัญญาดังกล่าวนี้นี้เป็นไปเพื่อช่วยเหลือคู่สมรสที่มีบุตรยากให้มีบุตรได้สืบสกุลโดยที่ผู้รับตั้งครรภ์แทนเป็นแต่เพียงผู้ให้การเลี้ยงดูทารกในครรภ์ให้เจริญเติบโตเท่านั้น ซึ่งเปรียบเหมือนการรับเลี้ยงดูเด็กตามธรรมดาทั่วไป สัญญาของฝ่ายเห็นด้วยกับการรับตั้งครรภ์แทนจึงมองว่าเป็นสัญญาที่สมบูรณ์และบังคับได้ตามกฎหมาย (Bunyadech, 1988)

1.2 ปัญหาทางการแพทย์ เกี่ยวข้องกับความผิดกฎหมายชาติเรื่องการกำเนิดชีวิต ซึ่งเกี่ยวข้องกับปัญหาทางการแพทย์คือ การกำเนิดชีวิตของทารกในครรภ์ที่ถือกันในการแพทย์ปัจจุบันมี 2 องค์คือ มารดามีระดู ซึ่งหมายถึง มีการตกไข่หรือมารดาอยู่ในวัยที่สืบพันธุ์ได้ และการที่บิดามารดาอยู่ร่วมกัน ซึ่งหมายถึง การที่เชื้อสรีหรือสเปิร์มจากบิดาเข้าไปผสมกับไข่ของมารดา (Sukhothai Thammathirat Open University, 2006) ในขณะที่พระพุทธศาสนา อธิบายการเกิดของทารกในครรภ์มารดาว่า ต้องมีองค์ประกอบ 3 ประการคือ บิดามารดาอยู่ร่วมกัน มารดามีระดู และมีจิตหรือวิญญาณ (คันธัพพะ) มาปฏิสนธิในครรภ์มารดา (Thai Tripitakas 13/411/514) และปัญหาทางการแพทย์ได้เข้าชีวิต เพราะการ

วิจัยเซลล์ต้นกำเนิด (stem cell) นำไปสู่การอุ้มบุญนั้นต้องอาศัยเซลล์ต้นกำเนิดซึ่งเกิดจากการวิจัยตัวอ่อนของมนุษย์ ซึ่งบางส่วนนำไปสู่การทำลายตัวอ่อนของมนุษย์ ซึ่งประเด็นดังกล่าวโยงกับการทำลายชีวิตมนุษย์หรือไม่ แม้การวิจัยดังกล่าวบางส่วนจะเป็นไปเพื่อการแก้ไขปัญหามะเร็งลูคิเมีย และอาจต้องมีการผสมไข่มากกว่าจำนวนที่ฉีดกลับเข้าไปในมดลูก เพื่อเพิ่มอัตราการตั้งครรภ์ และการอุ้มบุญนั้นอาจต้องทำลายรอบซึ่งอาจทำให้ตัวอ่อนที่ไม่ได้ใช้ถูกทำลายไปมากกว่าจำนวนเด็กที่ได้จากการอุ้มบุญ (Michael, 2015) และอีกอย่างหนึ่งคือข้อบกพร่องทางด้านการเกิด เพราะถ้าคู่สามีภรรยาป่วยจากโรคจนไม่สามารถให้กำเนิดได้ การที่แพทย์จะทำการช่วยเหลือด้วยวิธีการนี้ก็ถือเป็น การช่วยชีวิตเด็กด้วยการให้เขาเกิดขึ้นมาอย่างน้อยก็หนึ่งคนมากกว่าจะมองไปว่าเขาฆ่าเชื้อเซลล์ต้นกำเนิดอื่นใด และดูจะมีคุณธรรมมากกว่าการจะไม่ให้เด็กได้มีโอกาสเกิดขึ้นมาเลย กรณีนี้เช่นเดียวกับการเห็นเด็กจำนวนมากจมน้ำ แม้เราจะว่ายน้ำไม่เป็นแต่ก็เป็นไปได้ที่เราจะไปเรียกให้คนมาช่วย แต่การที่คนมาช่วยอาจช่วยไม่ได้ทั้งหมด เราไม่ควรถือว่าเขาผิดที่ช่วยไม่ได้ทั้งหมด แต่ควรยกย่องเขาเหล่านั้นว่าเป็นผู้รักชาติหรือมีเมตตาธรรมมากกว่าจะเรียกเขาว่าฆาตกรผู้ฆ่าหรือทำลายชีวิต

1.3 ปัญหาทางด้านจริยธรรม เป็นการพิจารณาปัญหาเกี่ยวกับการทำลายศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยทำให้สถานะของความเป็นแม่เป็นสินค้าอย่างหนึ่งที่สามารถซื้อขายได้ ไม่สนใจว่าหญิงที่ตั้งครรภ์นั้นจะมีความผูกพันกับเด็กเพียงใด หญิงที่รับตั้งครรภ์แทนจึงถูกปฏิบัติเหมือนกับเป็นเครื่องจักรที่ไม่มีชีวิตวิญญาณ หรืออารมณ์ความรู้สึก และถูกใช้เป็นสถานที่รับเลี้ยงตัวอ่อนเพื่อผลิตเด็กขึ้นมาเท่านั้น (Recht, 1998) และเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากผู้หญิง แม้ในบางกรณีหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนอาจเป็นญาติสนิทกับคู่สมรสที่มีบุตรยาก แต่อย่างไรก็ตาม หญิงที่อาสารับตั้งครรภ์แทนผู้อื่นจะเป็นหญิงที่มีฐานะทางการเงินไม่ดีนัก หญิงเหล่านั้นมักจะยอมเข้ารับตั้งครรภ์แทนก็ต่อเมื่อได้รับค่าตอบแทนจากการตั้งครรภ์แทนเท่านั้น การรับตั้งครรภ์แทนจึงเป็นการเปิดโอกาสให้มีการแสวงหาประโยชน์จากเนื้อตัวร่างกายของหญิง หรือจากศักยภาพในการสืบพันธุ์ของหญิงนั้น (O'Brien, 1986) การพิจารณาปัญหามูลฐานของจริยธรรมของหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนเป็นหลัก

2. หลักพุทธจริยธรรมกับปัญหาการอุ้มบุญในสังคมไทย พุทธจริยธรรมสามารถพิจารณาผ่านหลักเกณฑ์ทางบริบททางสังคมไทย โดยเกี่ยวข้องกับปัญหาอุ้มบุญ 3 ด้าน คือ ด้านกฎหมาย ด้านการแพทย์ และด้านจริยธรรม ดังนี้

2.1 พุทธจริยธรรมกับการแก้ปัญหาค่าการอุ้มบุญในสังคมไทยด้านกฎหมาย ดังนี้

2.1.1 การแก้ปัญหาค่าการอุ้มบุญด้านสัญญาด้วยศีล ในสังคมไทยนั้นมองเรื่องสัญญารับตั้งครรภ์แทนเป็นสัญญาที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน เพราะตามมาตรา ๑๕๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พิจารณาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน เนื่องจากการตั้งครรภ์ทำให้ลดศักดิ์ศรีแห่งความเป็นแม่ของหญิงนั้นลงอย่างสิ้นเชิง คงเหลือแต่ความเป็นโรงงานผลิตมนุษย์ อีกทั้งยังเป็นการทำลายระบบครอบครัวที่มีการสืบสายโลหิตและเผ่าพันธุ์ที่ชัดเจน ส่วนประเด็นที่ว่า

เด็กที่เกิดจากการตั้งครรภ์แทนควรจะเป็นบุตรของใคร วิเคราะห์ในแง่กฎหมายแล้วเด็กนั้นจะต้องเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของหญิงผู้ให้กำเนิด ชายหญิงที่เป็นเจ้าของสุจิและไข่ย่อมไม่อาจที่จะอ้างตนเป็นบิดาและมารดาโดยชอบด้วยกฎหมายได้ แม้ว่าจะเป็นบิดามารดาทางสายเลือดก็ตาม เว้นแต่จะขอจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม (Mahakul, 1994) โดยในพุทธธรรมพิจารณาพื้นฐานระบบศีลธรรมทางสังคม (social morality) ผ่านศีล โดยพิจารณาว่าอะไรควรไม่ทำ และอะไรควรทำ โดยในแง่ของศีลนั้นจึงมีข้อไม่ควรทำ คือ ศีล 5 เพื่อเป็นการป้องกันทั้งในส่วนของการเบียดเบียนกันระหว่างคู่สามีภรรยา กับแม่ผู้บุญ และเด็กที่จะเกิดขึ้นมา และข้อความทำตามหลักมรรค คือ สัมมาวาจา สัมมาภังคะ และสัมมาอาชีวะ (Prabuddhakosâthêra, 1997) การมีสัญญาตั้งครรภ์แทนอาจถูกมองว่าเป็นคำขายมนุษย์ (Thai Tripitakas 22/177/295) และผิดต่อหลักสัมมาอาชีวะที่ต้องการให้การเลี้ยงชีวิตนั้นเป็นไปด้วยความถูกต้อง ไม่นำปัญหามาสู่ตนเองและสังคม

2.1.2 การแก้ปัญหาการอุ้มบุญด้านสิทธิด้วยหลักเมตตา ปัญหาด้านสิทธิมาจากเจตนาของสามีภรรยาและเจตนาของผู้อุ้มบุญ โดยพิจารณาจากเจตนาในพระพุทธศาสนานั้นอาจประกอบด้วยตัณหา เมื่อมีผู้ต้องการมีบุตร ก็มีผู้มารับจ้างอุ้มบุญเป็นธรรมดา เมื่อหญิงขายสิทธิการสืบพันธุ์ยิ่งส่งเสริมทัศนคติการมองเด็กเป็นสินค้า ทัศนคตินี้ทำให้ความเป็นพ่อแม่เสื่อมทราม ซึ่งปทัสถานของความรักของพ่อแม่คือความคิดที่ว่าลูกเป็นสิ่งที่โอนให้แก่กันได้ การขายลูกถือเป็นความผิด ซึ่งนำไปสู่การอนุญาตสืบพันธุ์นั้นเป็นการป้อนความเป็นพ่อแม่ (Michael J. Sandel, 2013) พระพุทธศาสนาพิจารณาว่าเจตนาประกอบด้วยตัณหา นั้นทำให้เกิดปัญหาตามมา แต่เจตนาที่ดั้นต้องประกอบด้วยฉันทะและเมตตาคือมุ่งประโยชน์แก่ผู้อื่นหรือสร้างประโยชน์เป็นหลัก (Phra Brahmagunabhorn (P.A.Payutto), 2016) โดยสามีและภรรยาที่ต้องการบุตรและผู้รับอุ้มบุญต้องมีเจตนาที่ตรงกันคือมุ่งหวังประโยชน์ให้แก่เด็กมากกว่าตนเอง โดยถือเป็นโอกาสที่เด็กจะได้มีโอกาสเกิดเป็นมนุษย์ และสามีภรรยาและผู้อุ้มบุญจะต้องสื่อให้เห็นเจตนาที่มีฉันทะและเมตตาเป็นองค์ประกอบจึงจะถือว่าสิทธิในการดำเนินการอุ้มบุญตามลักษณะดังกล่าวนี้

2.2 พุทธจริยธรรมกับการแก้ปัญหาการอุ้มบุญในสังคมไทยด้านการแพทย์ ได้พิจารณาประเด็น 2 ด้าน คือ

2.2.1 การแก้ปัญหาการอุ้มบุญทางด้านเทคโนโลยีการเจริญพันธุ์ด้วยสัมมาทิฐิ เป็นการพิจารณาปัญหาทางด้านเทคโนโลยีการเจริญพันธุ์อันถือเป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ด้วยการฉีดน้ำเชื้อเข้าไปในช่องคลอดของหญิงนั้นอาจถูกมองว่าเป็นการผิดต่อหลักหลักพิชฌายมคือกฎธรรมชาติเกี่ยวกับการสืบพันธุ์ มีพันธุ์กรรม เป็นต้น (Thai Tipitakas and Atthakatha 1/2/81) พระพุทธศาสนาอธิบายวิธีการเกิดของทารกในครรภ์มารดาว่า ต้องมีองค์ประกอบ ๓ ประการคือ บิดามารดาอยู่ร่วมกัน มารดามีระดู และมีจิตหรือวิญญาณ (คันธัพพะ) มาปฏิสนธิในครรภ์มารดา (Thai Tripitakas 13/411/514) ฉะนั้น การใช้เทคโนโลยีนี้เป็นวิธีการที่แตกต่างจากธรรมชาติ แต่เป็นวิธีการที่เป็นไปได้ระบบหนึ่งเนื่องจากเป็นกฎเกณฑ์ที่เป็นระบบ แบบแผนของสิ่งมีชีวิตตามธรรมชาติ เพราะเทคโนโลยีทางการแพทย์พันธุ์ที่นำมาใช้เป็นเพียงเทคนิคและวิธีการทางการแพทย์วิธีหนึ่งซึ่งอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ทางชีววิทยา และกฎเกณฑ์ทางชีววิทยาก็เป็น

กฎเกณฑ์ที่อยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ที่เป็นระบบ แบบแผนของสิ่งมีชีวิตตามธรรมชาติ โดยการใช้เทคนิคและวิธีการนี้เป็นการกระทำภายใต้กฎเกณฑ์ตามธรรมชาติของสิ่งมีชีวิต ตามหลักพีชนิยาม เมื่อพิจารณาผ่านแนวทางนี้พระพุทธรูปศาสนาไม่ได้ปฏิเสธการเกิดด้วยการใช้เทคโนโลยีการเจริญพันธุ์ โดยข้อสรุปนี้เกิดจากการใช้หลักสัมมาทิฐิคือความเห็นถูกต้องที่เกิดจากการรับฟัง (ปรโตโมสะ) และการพิจารณาในใจอย่างแยบคาย (โยนิโสมนสิการ) (Phra Brahmagunabhorn (P.A.Payutto), 2016) โดยหลักการเกิดนั้นกล่าวไว้ภายใต้กฎเกณฑ์ของพระพุทธรูปศาสนาในแง่หนึ่ง แต่หลักการสำคัญนั้นจำต้องอาศัยการคิดแบบโยนิโสมนสิการเนื่องจากเหตุการณ์เกิดนั้นมีมากกว่าหนึ่งอย่าง เช่นเดียวกับการเกิดของสุวรรณสามที่เกิดจากการที่พราหมณ์ลูปทองนางพราหมณ์ (Thai Tipitakas and Atthakatha 4/2/176) หรือการเกิดแบบผุดเกิดเป็นมนุษย์ของอภิสสรพรมตามทีปรากฎในอัครคัมภีร์ (Thai Tripitakas 11/199-126/88-93) จึงถือว่าการแพทย์ก็เป็นวิธีหนึ่ง แต่การเข้าใจวิธีการเกิดได้อาจไม่ใช่ปัญหาสำคัญในทางพระพุทธศาสนา แต่สำคัญที่ผู้ที่ใช้เทคโนโลยีการเจริญพันธุ์คือแพทย์ควรเข้าใจปัญหาให้รอบด้านทั้งปัญหาทางจริยธรรม กฎหมายและศีลธรรม อีกทั้งสามิภรรยาผู้รับผิดชอบเด็กที่เกิดมาต้องมีความเห็นที่ถูกต้องเป็นกุศลคิด เพราะเทคโนโลยีมีทั้งดีและไม่ดีอาจทำให้เด็กเกิดมาพิการก็ได้ สามิภรรยาจึงต้องมีพรหมวิหารธรรมต่อบุตรเทคโนโลยีการเจริญพันธุ์นั้น ช่วยทำให้คุณธรรมในทางกุศลธรรมเกิดขึ้น ดังพุทธพจน์ว่า บิดามารดาเป็นพรหม เป็นอรหันต์สำหรับบุตร (Thai Tripitakas 25/106/485)

2.2.2 การแก้ปัญหาการอุ้มบุญด้านจริยธรรมทางการแพทย์ด้วยหลักสัปปริสธรรม การอุ้มบุญนั้นมีข้อกำหนดการบริการด้านนี้ต้องมีทีมแพทย์ นักวิทยาศาสตร์ พยาบาล สถานที่ เครื่องมือและอุปกรณ์การแพทย์ที่ได้มาตรฐาน มีหลักวิชาการและข้อบ่งชี้ทางการแพทย์ที่ต้องมีการคุ้มครองคุณภาพและจริยธรรม บันทึกทางการแพทย์และที่สำคัญต้องมีใบยินยอมและแบบคำอธิบายให้คู่สมรสทำความเข้าใจและลงชื่อไว้เป็นหลักฐาน ทั้งนี้กำหนดให้ราชวิทยาลัยสูติแพทย์แห่งประเทศไทย เป็นผู้กำกับดูแลให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของประกาศฉบับนี้ สถาบันที่ต้องการให้บริการเกี่ยวกับเทคโนโลยีการเจริญพันธุ์ จะต้องยื่นคำขอหนังสือรับรองต่อราชวิทยาลัยสูติแพทย์แห่งประเทศไทย ในปัจจุบันมีสถาบันที่ได้รับการรับรองทั้งสิ้น 27 แห่ง (Kunathikom, S., 2002) ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับหลักการและข้อกำหนดต่างๆ เหล่านี้จึงสัมพันธ์กับหน่วยงานจำนวนมาก เนื่องจากมีหลายหน่วยงานเข้ามารับผิดชอบ เพื่อพิจารณาในรายละเอียดผ่านการคิด พิจารณาแก้ไข ตัดสินใจ ไม่ใช่ปัญหาทางด้านเทคโนโลยี แต่เป็นปัญหาเชิงจริยธรรมที่ต้องการผู้มีความรู้ เพื่อพิจารณาแก้ไขปัญหาต่างๆ เหล่านั้นว่าเหมาะสมหรือไม่ (Phra Brahmagunabhorn (P.A.Payutto), 2008) พุทธจริยธรรมได้เสนอหลักสัปปริสธรรมในการแก้ไขปัญหาก็เกี่ยวข้องกับหลักการเหตุผล และบุคคลผ่านแนวคิด 7 ประการ คือ 1) ธัมมัญญ ผู้รู้จักเหตุ ปัญหาการอุ้มบุญในทางการแพทย์นั้นพิจารณาหาสาเหตุเรื่องการเกิด โดยเกี่ยวพันกับเรื่องกายกับใจในแง่ของการเกิดนั้น พระพุทธรูปศาสนา มองชีวิตเป็นระบบเดียวกัน เป็นระบบแห่งความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ ที่เข้ามาอาศัยกัน การเกิดในแง่ของความเป็นความ เป็นจริงทางธรรมชาติ ไม่ได้เกี่ยวกับค่านิยมอื่นๆ ว่า การเกิดนั้นถูกหรือผิด 2) อัตถัญญ ผู้รู้จักผล คือรู้ผลที่ประสงค์ของกิจที่จะกระทำ ปัญหาการอุ้มบุญในทางการแพทย์ต้องการผล

คือความดับทุกข์หรือความสุข ในแง่ของกายคือการมีบุตร แต่ในแง่ทางใจคือส่งผลให้เกิดความเมตตากรุณา ในปิฎกมรรคา ความเสียสละของแพทย์ เป็นต้น 3) อตตัญญู ผู้รู้จักตน คือรู้หน้าที่ โดยปัญหาการอุ้มบุญนั้น เกี่ยวข้องกับหลากหลายอาชีพ ใครรับผิดชอบหรือมีหน้าที่อะไรจึงต้องกำหนดให้ชัดเจน เช่น สูตินรีแพทย์มีความรู้ในการให้คำปรึกษาและแนะนำเกี่ยวกับเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ และบุคลากรอื่นที่ควรมีวิสัยทัศน์แพทย์ ศัลยแพทย์ระบบปัสสาวะ นักจิตวิทยา นักพันธุศาสตร์ เป็นต้น แต่ละหน่วยจะต้องรับผิดชอบในหน้าที่ของตนและต้องถูกประเมินได้ผ่านคุณภาพและจริยธรรมโดยความเข้าใจหลักที่ตนกระทำ พระพุทธศาสนาจึงถือว่า มนุษย์มีกรรมเป็นของตน และตนก็ต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อสิ่งที่กระทำ (Thai Tripitakas 22/334/368) ความตรงกันระหว่างหน้าที่กับความรับผิดชอบทางศีลธรรม 4) มัตตัญญู ผู้รู้จักประมาณ คือรู้ความพอเหมาะพอดี ถ้าเราเชื่อว่าการที่แพทย์ไม่สามารถทำบางอย่างหรือสนับสนุนให้ทำบางอย่าง เช่น การมีบุตร เป็นต้น มาจากความเป็นจริงตามธรรมชาติที่พระพุทธศาสนาเรียกว่า กรรม โดยกรรมนั้นอาจทำให้เห็นท่าทีการปล่อยวางจากการยึดถือว่า เป็นเพราะกรรมทำให้เราไม่มีในสิ่งที่ควรมีหรือเป็นธรรมชาติ การวางท่าทีจึงควรเป็นไปในท่าทีของการปล่อยวาง 5) กาลัญญู ผู้รู้จักเวลา แพทย์ต้องเข้าใจว่า การเกิดและตายไม่มีใครกำหนดได้ ถ้าจะเกิดก็เกิด ถ้าจะตายก็ตายถ้าเหตุปัจจัยพร้อม เช่นเดียวกับกรณีการอุ้มบุญที่กล่าวถึงการเกิดนั้นอาจเป็นช่วงเวลาที่เทคโนโลยีทำได้ แต่เหมาะสมกับยุคสมัยของพระพุทธศาสนาที่เน้นความเจริญด้วยธรรมะ และผู้ที่เป็นสามีภรรยา แม้ผู้อุ้มบุญ แพทย์และผู้เกี่ยวข้องต้องแสดงให้เห็นถึงการมีธรรมะ มีคุณธรรมความดีหรือจริยธรรมในการดำเนินชีวิต 6) ปริสัญญู ผู้รู้จักชุมชน ปัญหาการอุ้มบุญต้องเข้าใจกระแสวัฒนธรรมสังคมหรือข้อปฏิบัติในชุมชนนั้นๆ ในสังคมไทยมีชุมชนที่มีพระพุทธศาสนาที่มองว่าปัญหาการอุ้มบุญนั้นขัดแย้งกับหลักศีลธรรม เช่น การฆ่าตัวอ่อนในการทำปฏิสนธิเป็นการผิดศีลข้อ ๑ หรือการฉีดตัวอ่อนสุญของฝ่ายชายเป็นการผิดศีลข้อ ๓ เป็นต้น สังคมจะต้องรับรู้ถึงข้อคิดทางด้านพระพุทธศาสนาว่าทั้งสองกรณีนั้นไม่ผิดด้วยหลักของศีลด้วยองค์ประกอบการทำผิดยังไม่ครบตามหลักของศีล (Thai Tipitakas and Atthakatha 3/2/397) 7) บุคคลัญญู ผู้รู้จักบุคคล การอุ้มบุญนั้นเชื่อมโยงกับบุคคลหลากหลายตั้งแต่สามีภรรยา หญิงรับอุ้มบุญ แพทย์ นักกฎหมาย แต่ละบุคคลต้องเข้าใจวิธีปฏิบัติต่อกัน เช่น สามีให้เกียรติยกย่องภรรยา หรือ ภรรยารักษาทรีพียที่สามีหามาได้ (Thai Tripitakas 11/269/214) พระพุทธศาสนาพิจารณาว่าการเชื่อมโยงระหว่างบุคคลด้วยหลักธรรม เช่น ทำต่อกันด้วย พุทกันด้วยเมตตา คิดด้วยเมตตา เสียสละ (Thai Tripitakas 10/141/87-88) เป็นต้น การที่สามีภรรยากับหญิงอุ้มบุญ แพทย์ นักกฎหมายมาเกี่ยวข้องกันจึงจำเป็นต้องมีมาตรฐาน ข้อกำหนด การควบคุม และบันทึกอย่างสม่ำเสมอให้เห็นหลักคุณธรรมและจริยธรรมที่ปฏิบัติต่อกัน ไม่เน้นผลประโยชน์เรื่องเงินทองหรือความอยากของสามีภรรยาอย่างเดียวเท่านั้น เพื่อแก้ไข ปัญหาอย่างครอบคลุมและชัดเจนยิ่งขึ้น

2.3 พุทธจริยธรรมกับการแก้ปัญหาการอุ้มบุญในสังคมไทยด้านจริยธรรม มี 2 ประเด็น คือ

2.3.1 การแก้ปัญหาการอุ้มบุญด้านจริยธรรมสังคมด้วยพรหมวิหาร 4 และหลักกิตติ การแก้ปัญหาทางด้านจริยธรรมทางสังคม พุทธจริยธรรมได้เสนอปัญหาการอุ้มบุญภายใต้กรอบการสร้างความสุขที่เกิดบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งสามีภรรยา นักกฎหมาย และแพทย์ผู้เกี่ยวข้องได้พิจารณากรอบแนวคิดทางพุทธ

จริยธรรมว่าได้สร้างธรรมะเหล่านี้ให้เกิดขึ้นได้ ผู้เป็นบิดามารดาจึงต้องมีหลักธรรมคือพรหมวิหารธรรมช่วยรับรองความเป็นบิดามารดาของเด็กได้ เพราะว่า “พรหม” นี่เป็นชื่อของบิดามารดา คำว่า บุรพจารย์ นี่เป็นชื่อของบิดามารดา คำว่า อาหุไนยบุคคล นี่เป็นชื่อของบิดามารดา ซ่อนนั้นเพราะบิดามารดามีอุปการะมาก บำรุงเลี้ยง แสดงโลกนี้แก่บุตร และการบำรุงเลี้ยงบุตรตามหลักทศ มารดาบิดาย่อมอนุเคราะห์บุตรโดยหน้าที่ 5 ประการ คือ 1. ห้ามไม่ให้ทำความชั่ว 2. ให้ตั้งอยู่ในความดี 3. ให้ศึกษาศิลปวิทยา 4. ทาภรรยา (สามี) ที่สมควรให้ 5. มอบทรัพย์สมบัติให้ในเวลาอันสมควร (Thai Tripitakas 11/267/212-213) ทั้งแพทย์ นักกฎหมาย พระสงฆ์ ผู้นำจิตวิญญาณ ควรมีการตั้งองค์กรขึ้นมาดูแลรับผิดชอบ ไม่ควรปล่อยให้ทำตามความต้องการของปัจเจกบุคคล เช่นเดียวกับการสร้างครอบครัวล้วนมาจากสายสัมพันธ์ภายในครอบครัว ซึ่งพุทธศาสนาได้กล่าวไว้ชัดเจนถึงหน้าที่ของ พ่อ แม่ และลูกอันแสดงให้เห็นสถาบันครอบครัวที่มั่นคง พุทธจริยธรรมมองปัญหาทั้ง 2 นั้นเกี่ยวข้องกับจริยธรรมสังคมบนการเชื่อมโยงบุคคลด้วยหลักธรรมส่งเสริมให้เกิดความสุขหรือประโยชน์ร่วมกันอันเกิดจากการปฏิบัติ

2.3.2 การแก้ปัญหาการอุ้มบุญด้านจริยธรรมส่วนบุคคลด้วยหลักการออกบวช หลักการปฏิบัติเกี่ยวกับจริยธรรมส่วนบุคคลคือการแก้ปัญหาความทุกข์ของแต่ละบุคคล กล่าวคือ การแก้ปัญหาการอุ้มบุญบนพื้นฐานของการมีบุตรใน 2 ด้านด้วยกัน คือ 1) ปัญหาเรื่องกรรม การอุ้มบุญเป็นปัญหาเรื่องการมีบุตรและไม่มีบุตร ซึ่งกรณีนี้พระพุทธศาสนาพิจารณาเรื่องกรรม คือ การกำเนิดขึ้นของมนุษย์ในแห่งหนึ่งนั้นเป็นความทุกข์ ทุกข์เป็นภัยใหญ่ของโลกนั้น เมื่อเป็นเช่นนั้น การละความทุกข์จากเงื่อนไขของการเกิดจึงเป็นการไม่ยุ่งเกี่ยวกับความทุกข์ และสิ่งสำคัญของความทุกข์ในแง่ของการเกิด เมื่อมองผ่านแนวคิดของนักบวชจะพยายามหลีกเลี่ยงการเกิดโดยการไม่ยุ่งเกี่ยวกับกามราคะ เพื่อสร้างความเมา เพื่อดับความกระหายเพื่อถอนความอาลัย เพื่อตัดวิภวภูติ เพื่อความสิ้นต้นเหตุ เพื่อคลายความกำหนดเพื่อดับทุกข์ เพื่อนิพพาน ละกาม การระงับความกลัดกลุ้มเพราะกามไว้โดยประการต่างๆ (Thai Tripitakas 1/39/27) 2) ปัญหาเรื่องคุณค่า พุทธจริยธรรมพิจารณาคุณค่าสังคมในแง่ของความสุขในการอยู่ร่วมกัน เมื่อต้องการสุขในการอยู่ร่วมกันก็ต้องสร้างบุคคลที่อยู่ร่วมกัน แต่ความสุขตามคุณค่าที่บุคคลสร้างนั้นไม่ได้เป็นจริงหรือเป็นก็เพียงชั่วคราว เช่นเดียวกับที่สังคมให้คุณค่าเรื่องการมีครอบครัวอันสร้างความยึดติดสร้างสมมติตัวตนขึ้น เมื่อต้องการดับทุกข์ในส่วนของจริยธรรมส่วนบุคคล จึงเป็นการพิจารณาให้เห็นการออกจากเรือนเพื่อไม่ยึดติดในตัวตน และพัฒนาตัวเองไปสู่ความอิสระหรือปล่อยวางตัวตนจากความยึดมั่น การแก้ปัญหาแบบนี้จึงไม่พิจารณาปัญหาการอุ้มบุญว่าไม่ควรทำตั้งแต่ต้น และควรหาวิธีการดับความเกิดของตนเอง และเรียนรู้จะอยู่อย่างปล่อยวางจากตัวตน

สรุป

ลักษณะการอุ้มบุญในสังคมไทย ในสังคมไทยมีการแก้ปัญหาการมีบุตรยาก ด้วยการใช้เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ ทำให้เกิดปัญหาทางด้านต่างๆ คือ ปัญหาด้านกฎหมาย พุดถึงสิทธิการเป็นพ่อแม่ที่ไม่อาจพิจารณาได้จากโลกทัศน์แบบชายที่ไม่สนใจพิจารณาโลกทัศน์แบบหญิงที่มองความสัมพันธ์ระหว่างแม่อุ้มบุญกับเด็กด้วย และปัญหาด้านสัญญาการอุ้มบุญ ปัญหาด้านการแพทย์ที่ใช้เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์และการฆ่าเซลล์ในการวิจัยต้นกำเนิดถือเป็นการผิดศีลหรือไม่ ปัญหาด้านจริยธรรมที่ทำให้เห็นถึงปัญหาศีลธรรมอันดีของสังคม และทำลายศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นการแสวงหาประโยชน์ เมื่อนำพุทธจริยธรรมมาแก้ไขปัญหามุญในสังคมไทย คือ การแก้ไขปัญหาด้านกฎหมาย ใช้หลักศีลอันเป็นข้อห้ามและข้อปฏิบัติตามหลักมรรค แก้ปัญหาเรื่องสิทธิด้วยหลักเจตนาอันประกอบด้วยฉันทะและเมตตา แก้ปัญหาด้านการแพทย์ด้านเทคโนโลยีการเจริญพันธุ์ด้วยสัมมาทิฐิ และแก้ปัญหายจริยธรรมทางการแพทย์ด้วยหลักสัปปุริสธรรม แก้ปัญหายจริยธรรมทางสังคมด้วยหลักพรหมวิหาร 4 หลักทศ แก้ปัญหายจริยธรรมส่วนบุคคลด้วยการไม่ทำการอุ้มบุญแต่ควรปล่อยวาง

References

- Arcaravibulaya, C. and Chaidachsuriya, S. (1982). *The civil and commercial code book V*. Bangkok: charalsanitwong publishing.
- Bunyadech, P. (1988). Morther in Surrogacy. *Dulaphaha*. 35 (1), 281-282.
- Phra Brahmagunabhorn (P.A.Payutto). (2008). *Modern medicine in the perspective of Buddhism*. (6th ed.). Bangkok: Sahadhammigga.
- _____. (2015). *Dictionary of Buddhism*. (31th ed.). Bangkok: Plitamma.
- _____. (2016). *Buddhadhamma*. (46th ed). Bangkok: Sahadhammigga.
- Prabuddhaghosâjâraya. (2013). *Thai Tipitakas and Atthakatha*. Bangkok: MCU Press.
- _____. (1997). *Visutthimakka*. Bangkok : Mahamaku University Press.
- MahachulalongKornrajavidyalaya University. (1996). *Thai Tripitakas*. Bangkok: MCU Press.
- Mahamakut University. (1984). *Thai Tipitakas and Atthakatha*. Bangkok : Mahamakut University Press.
- Sukhothai Thammathirat Open University. (2006). *Thammaanamaya*. (3rd ed.). Nontaburi: STOU Press.

- Michael J. Sandel. (2015). *Public Philosophy: Essays on Morality in Politics*. Trans. by Achavanantakul, S. Bangkok: Openbook.
- _____. (2013). *What Money Can't Buy : The Moral Limits of Markets*. Trans. by Achavanantakul, S. Bangkok: Openbook.
- Mahakul, V. (1994). Morality and Law in Human origin with Assisted Reproductive Technologies. *Journal of Laws*. 15(1), 10-20.
- Promta, S. (2005). *Buddhist Philosophy*. (2nd ed.). Bangkok: Siam.
- _____. (2007). The view of Buddhism in Human Cloning. *Journal of Buddhist Studies*. 14(2), 74.
- Kunathikom, S. (2002). *Infertility and Assisted Reproductive Technologies*. Bangkok: P.A. Living Publishing.
- Pramoch, S. (1984). *The civil and commercial code book I*. Bangkok: Thaivattanapanich.
- Sanongchat, S. (2004). *The law of legal transactions and contracts*. 8th edition. Bangkok: The Law publishing.
- Recht S. (1998). "M" is for Money : Baby M and the Surrogate Motherhood Controversy. *The American University Law Review*. 37 (2), 1022-1023.
- O'Brien, S, (1986). Commercial Conceptions: A Breeding Ground for Surrogacy. *North Carolina Law Review*. 65 (3), 142.